

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

**Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja
väkivallan ehkäisy ja niihin
puuttuminen,**

sekä sitouttava kouluyhteisötyö

Erityisasiantuntija Riina Länsikallio
Opetushallitus

Kiusaamisen, häirinnän,
syrjinnän ja väkivallan ehkäisyn
sivuston ja materiaalien
valmistelu (KHSV)

#EiKaikelleVäkivallalle

EI

**kaikelle
väkivallalle!**

Toimi kiusaamista, häirintää,
syrjintää ja väkivaltaa vastaan.

Tavoitteet, taustat, toteutus

- Tavoitteena helposti saavutettava ja käytettävä, asiapitoinen (tutkimustietoon ja normeihin nojaava) sivusto ja materiaalit, jotka saavat aikaan ajattelun muutosta ja rohkaisevat toimimaan yksin ja yhdessä. Hankkeella oma logo.
- Hanke osa OKM:n toimenpideohjelmasta <https://okm.fi/kiusaamisen-ehkaisemisohjelma> ja kansallista lapsistrategiaa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163541>
- Asiakasryhmä laaja: kasvatus- ja koulutusalan ammattilaiset, huoltajat ja myös joiltakin osin opiskelijat/oppilaat.
- Suunnittelussa tehty laajat kuulemiset Opetushallituksen verkostojen kautta, ja hankkeen edetessä vuorovaikutus jatkunut. Erikseen toteutettu myös lasten ja nuorten kuuleminen.
 - OPH:ssa yli 10 asiantuntijan tiimi ja nimetty Tukiryhmä, jossa tutkijoita, järjestöjen edustajia, THL jne.
- Materiaaleja julkistettu jo (useilla kielillä)
- Sivuston julkistaminen 26.1.2023 klo 12.00 – . Sivuston polku -> oph.fi, koulutus ja tutkinnot.

Tuotetut materiaalit ja ohjeet

24.5.2022 Juliste ja ohjeet ammatillisen ja lukiokoulutuksen opiskelijoille: Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen (ruotsi, englanti, venäjä, arabia, somali, kurdi, farsi sekä pohjois-, inarin- ja koltansaame)
<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/tunnista-ja-ehkaise-seksuaalista-hairintaa-ja-vakivaltaa-uusia-materiaaleja>

24.8.2022 julkistettu 10 videotuotanto I, jossa nostetaan esille kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan tunnistaminen, niihin puuttuminen, niiden lopettaminen sekä turvallisuutta edistävä työ
https://www.youtube.com/watch?v=ZAwgilJzzxQ&list=PLsBm4tVhwD2E_CtDxK87_03Bhf73JnU9y

Podcastit (3) tuotannossa, täydentävät videotuotantoa

Videotuotanto II tuotannossa, opiskeluhuollon näkökulma.

Muistilistoja/ ohjeita tulossa

- varhaiskasvatusjohtajan/ rehtorin / koulutuspäällikön työn avuksi kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivaltilanteisiin puuttumiseen ja seuraamiseen
- Liite koulutusopimukseen työssä oppimisen jaksoille ja oppimissopimukseen (luonnos valmis)

Ohjeet ammatillisen ja lukiokoulutuksen opiskelijoille
Seksuaalisen häirinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

KHSV-videotuotanto I ja II (YouTube: Opetushallitus, KHSV-soittolista)

- **VIDEOTUOTANTO I, 10 lyhytvideota, 27 asiantuntijaa (viranomaisia, tutkijoita, ammattilaisia) sekä lapsia ja nuoria**
 - tekstitys suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, ja 2-3 videolla tekstitys myös muilla kielillä
- Suurin osa videoista kohdennettu kasvatus- ja koulutusalan ammattilaisille ja huoltajille, osa myös nuorille
- Videot (2,5' – 7'):
 1. Tunnetko vastuusi - Yksinäisyyden ehkäiseminen ja turvallisuuden edistäminen kouluissa, oppilaitoksissa ja varhaiskasvatuksessa
 2. Tunnista kiusaaminen – myös verkossa
 3. Kiusaamiseen puuttumisen keinot
 4. Vuorovaikutustaidot ja väkivallan ehkäisy
 5. Huomaa ja tunnista lapsen kokema seksuaalinen väkivalta
 6. Nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta – Tunnistaminen ja puuttuminen
 7. Miten voimme ehkäistä syrjintää ja vihapuhetta
 8. Vähemmistöt ja moniperusteinen syrjintä – Tunnistaminen ja ehkäisy
 9. Huoltajat ratkaisemassa – Toimintamallit kotien kanssa tehtävään yhteistyöhön
 10. Auta lasta viiveettä! – Yhteistyö viranomaisten kesken
- **VIDEOTUOTANTO II, valmistelussa opiskeluhooltoon liittyvä tuotanto yhteistyössä THL:n kanssa**
- 3 lyhytvideota ja 2 piirrosanimaatiota, työnimet:
 1. Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisen kohtaaminen ja kuuntelemisen taito
 2. Opiskeluhoitopalvelujen ammattilainen - ota puheeksi ja kysy
 3. Opiskeluhoitopalvelut opettajan tukena KHSV-tilanteissa
 4. Kun lapsi ei halua mennä kouluun (huoltajille)
 5. Mitä voin tehdä/ mistä haen apua, kun minua kiusataan (nuorille)

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen

Tunnetko vastuusi – Yksinäisyyden ehkäiseminen ja turvallisuuden edistäminen

891 katselukertaa · 15.8.2022

🔍 🔖 FN TVKKÄÄ 📌 JAA ↓ IATAA 🗑️ KIIPPI ➕ TAI IENNA ...

Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen
Opetushallitus - 1/10

🔍 🔖 🔗 🔄 ⋮

- Tunnetko vastuusi – Yksinäisyyden ehkäiseminen ...**
Opetushallitus
- Tunnista kiusaaminen – myös verkossa**
Opetushallitus
- Kiusaamiseen puuttumisen keinot**
Opetushallitus
- Vuorovaikutustaidot ja väkivallan ehkäisy**
Opetushallitus
- Huomaa ja tunnista lapsen kokemaa seksuaalista väkivaltaa**
Opetushallitus
- Nuorten kokemaa seksuaalista häirintää ja väkivaltaa – ...**
Opetushallitus
- Miten voimme ehkäistä syrjintää ja vihapuhetta**
Opetushallitus
- Vähemmistöt ja moniperusteinen syrjintä – ...**
Opetushallitus
- Huoltajat ratkaisemassa – Toimintamallit kotien kanssa...**
Opetushallitus

Kaikki Aiheeseen liittyviä Ladannut Opetus >

Huomioita kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäisemisestä ja niihin puuttumisesta oppimisympäristöissä 1/2

- Lasten ja nuorten viesti selkeä. Puututtava ja huolehdittava siitä, että lasten ja nuorten kokema kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta loppuvat. Asialla on myös suuri yhteiskunnallinen merkitys.
- **Kehittämistyö ja sen viestiminen vaatii tekoja ja pitkäjänteistä työtä (jatkuvuutta).** Esim. nyt tehtyjä videoita katsottu paljon (yli 1000 x joitakin), mutta ei varmasti vielä tarpeeksi muutoksen aikaansaamiseksi -> **toivotaan viestittävän valtakunnallisista materiaaleista**
- **Miten oppilaiden ja opiskelijoiden kokeman kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan tunnistaminen, niihin puuttuminen, niiden lopettaminen, sekä ehkäisevän työ jatkuu hankkeen jälkeen?**
- **Avainhenkilöt KHSV:n vastaisessa työssä kasvatuksessa ja koulutuksessa ovat opettajat ja rehtorit/johtajat.** Työ on opetustyötä, kasvatustyötä, ja varhaisessa vaiheessa KHSV:n tunnistamista ja lasten/nuorten rohkaisua niistä ilmoittamiseen. Tilanteissa tarvitaan oikealla tavalla niihin puuttumista ja KHSV:n lopettamista, sekä tilanteiden seuraamista oppimisympäristöissä.
 - KHSV:n vastainen työ vaatii syvää ymmärrystä ja osaamista (laissa ja määräyksissä annettujen velvollisuuksien ja oikeuksien osaamista), ja käytännössä myös mahdollisuuksia kohdata jokainen oppilas jokaisen oppitunnin aikana.

2/2

- Osa KHSV:n ehkäisy- ja puuttumistyöstä on **yhdyspintatyötä** opiskeluhuollon, soten ja poliisin kanssa, nuorisotyötä ja muita toimijoita ja yhteistyötä (esim. K0) unohtamatta.
- **On tärkeää edistää ja varmistaa lasten oikeuksien toteutumista sote-palveluihin**
 - Jos ei toteudu, on vaikutukset merkittävät: **oikeus oppia viivästyy, jos koulunkäynnissä ongelmia, yhteisöllisyyden ja osallisuuden puutteet johtavat myös syrjäytymisriskin kasvuun**
 - **myös koulujen arkeen vaikutuksia, jos lapsen sote-palveluista saatava tuki kotiin, hoito tai terapia ei toteudu ajallaan** -> esim. opetushenkilöstön työssä jaksamattomuuden taustalla mm. koulunkäynti-/opiskelukyvyyttömyyttä
- Myös **tiedonkulku vaatii työtä:**
 - **POL 41 § 4 mom** ”Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä **oikeus saada maksutta** oppilaan opetuksen järjestämiseksi **välttämättömät tiedot** varhaiskasvatuksen tai sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta varhaiskasvatuksen, sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä. (13.7.2018/542)”
- **Kotien kanssa tehtävään työhön tarvitaan ammattilaisten tehtävien ja roolien kirkastamista, ja kehittämistyötä**

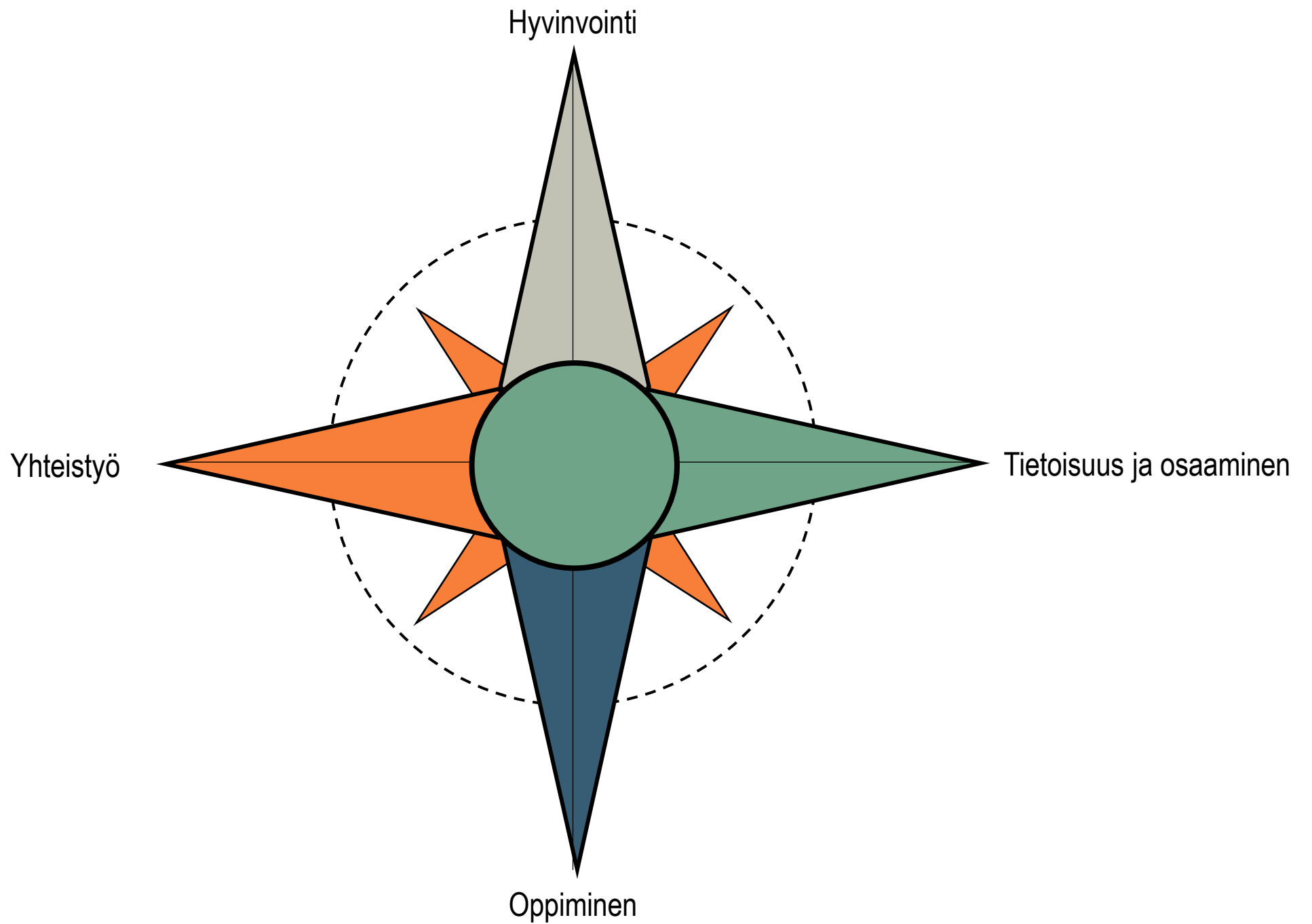
**Sitouttava
kouluyhteisötyö (SKY)
#koulussa**

Sitouttavan kouluysteistyön kehittäminen #koulussa

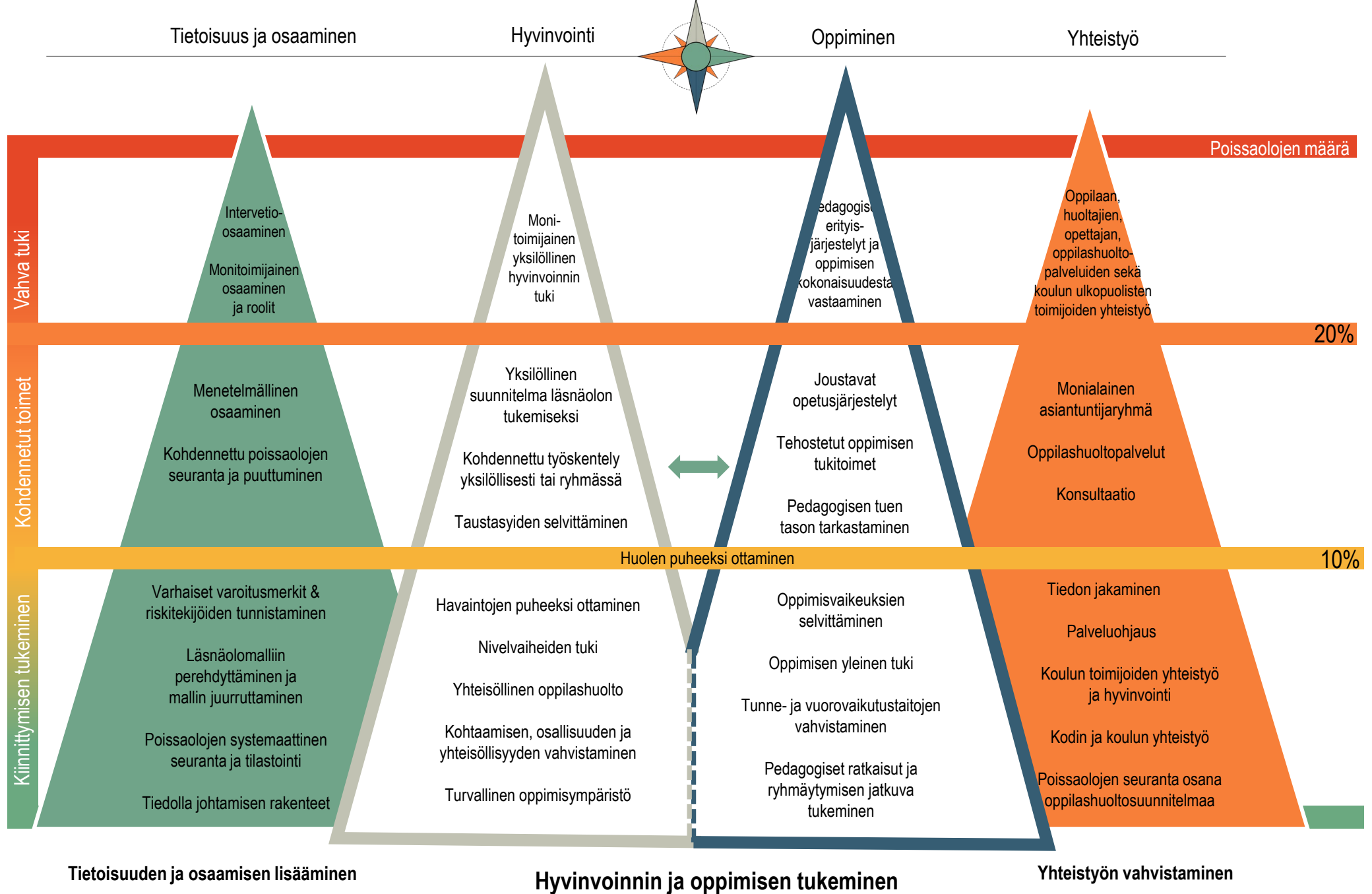
- Hanke on osa OKM:n toimenpideohjelmaa <https://okm.fi/kiusaamisen-ehkaisemishjelma>
- Kehittäminen tapahtuu pilotoimalla. Hankkeessa mukana yli 100 kuntaa ja 126 opetuksen järjestäjää. Pilotteihin osallistuu perusopetuksen 5.–9. vuosiluokkien oppilaita ja koulujen henkilökuntaa. <https://okm.fi/sitouttava-kouluysteistyoy>
- OKM, Karvi ja OPH valmistelevat arvioinnin ja yhteiskehittämisen pohjalta ehdotuksen valtakunnalliseksi malliksi. Taustalla paljon kv-tutkimusta oppilaiden poissaoloista, Suomessa asiaa ei ole juurikaan ennen tätä hanketta tutkittu tai selvitetty.
- Karvin väliarviointiraportti syyskuulta: <https://karvi.fi/en/publication/sitouttavan-kouluysteistyoy-arviointi-arvioinnin-valiraportti-2/>
 - Opetuksen järjestäjillä ja kouluilla ei ole riittävän ennakoivia ja tehokkaita toimenpiteitä oppilaiden poissaolojen seuraamiseksi ja niihin puuttumiseksi. Myöskään yhteistyötä kodin kanssa ei ole riittävästi.
- Lopullinen malli julkistetaan keväällä 2023

Koulu on oppiva yhteisö, joka kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen

#KOULUSSA Läsnäolomalli LUONNOS

Perusopetuslain 26 § muutos (HE 162/2022)

- Muutos tulee voimaan 1.8.2023. Keskeinen muutos: **jatkossa opetuksen järjestäjän tulee myös ennalta ehkäistä ja puuttua poissaoloihin suunnitelmallisesti.**
 - Nykyinen perusopetuslaki sisältää poissaolojen seurannan ja luvattomista poissaoloista ilmoittamisen huoltajille. Opetuksen järjestäjien on tullut myös sisällyttää oppilashuoltosuunnitelmaansa kuvaus siitä, miten oppilaiden poissaolojen seuraaminen, ilmoittaminen ja poissaoloihin puuttuminen on järjestetty.
- **Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden päivitystyö käynnistynyt.** OPH:n uutinen 7.9. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/koulujen-keinoja-puuttua-poissaoloihin-yhtenaistetaan-ja-vahvistetaan>
 - Työ valmis helmi-maaliskuussa 2023

Opetushenkilöstön täydennyskoulutuskokonaisuus 2023-24

- Laaja täydennyskoulutuskokonaisuus valmistellaan syksyllä 2022, ja se toteutuu pääosin lukuvuonna 2023-2024.
 - Osallistettu suunnittelussa kenttää: uutisen 7.9. yhteydessä olevaan kyselyyn saatu 179 vastausta:
 - Useat teemat nähdään tärkeinä, ”kodin ja koulun yhteistyön tukeminen poissaolotilanteissa” kärjessä.
 - Toiveena järjestyksessä: lyhyitä webinaareja, verkkokoulutusta, asiantuntijavideoita, sivusto, lähitilaisuuksia (ensisijaisesti koulutuksen järjestäjän järjestämänä)
 - Tutorverkosto
- Hanke synnyttänyt kysymyksiä myös opetushenkilöstön jaksamisesta – vahvaa epäilyä siitä että nämä ovat lisätöitä aiempien töiden päälle.
- **Laki- ja peruste uudistus, malli ja täydennyskoulutus onnistuessaan kuitenkin sujuvoittavat ja selkiyttävät arjen toimia, millä myös toivottavaa pitkäkestoista vaikutusta koulujen arkeen.**

Kiitos!

riina.lansikallio@oph.fi

Puh +358 29 533 1088, +358 50 574 9404